

Energikommissionen
Ledamot NN

Moratorium för vindkraftsutbyggnaden

Undertecknad anser att Energikommissionen ska rekommendera ett moratorium för storskalig vindkraftsutbyggnad inom elområde 1 och 2 i avvaktan på att en sakligt motiverad framtidsplan för svensk elförsörjning tas fram. Min åsikt motiveras av dagens situation med:

- **planlös utbyggnad,**
- **laglös utbyggnad,**
- **avsaknad av behov,**
- **orimliga kostnader,**
- **orimliga miljökonsekvenser,**
- **fördärvade livsbetingelser och**
- **ekonomiska förluster för lokalbefolkningen.**

Planlös utbyggnad

Till skillnad från våra nordiska grannländer saknar Sverige en sammanhållen plan för vindkraftsutbyggnaden. Om samtliga projekt som planeras blir verklighet kan det bli upp till tre gånger det nationella målet. I min hemkommun Sollefteå saknas vindkraftsplan helt och hållet och hela kommunen är på väg att täckas av vindindustriområden. Det är dessutom helt mot vedertagen praxis att från en situation med stort överskott och dålig marknad öka överskottet med hjälp av stora subventioner.

Laglös utbyggnad

Länsstyrelserna och miljödomstolarna bryter i dagsläget konsekvent mot miljölagen. Validerade beräkningsmodeller för ljudutbredning i norrländsk miljö saknas (lagbrott) och acceptansnivån sätts till 40 dBA (lagbrott) trots att Naturvårdsverkets rekommendation för den tysta miljön i Norrlands inland är 30 dBA. Beräkningarna verifieras dessutom på ett oseriöst sätt av samma företag som gjort beräkningarna. Således: Irrelevanta beräkningsmetoder, irrelevanta kravnivåer och irrelevanta verifieringsmetoder. Dessutom anser jag att det strider mot miljöbalken (kap. 3, 1§) att överhuvudtaget bygga storskalig vindkraft i Norrland. Behov saknas (se nedan), läget är olämpligt i förhållande till marknaden och det är mycket dålig hushållning (stora kostnader och onödig markanvändning för nätutbyggnad samt stora överföringsförluster).

Avsaknad av behov

Regionalt saknas behov eftersom elområdena 1 och 2 har ett mycket stor elöverskott genom vattenkraften (område 2, där jag bor, ca +20 TWh/år). Även nationellt finns idag ett stort överskott. Överskottet bör dessutom rimligen öka och elmarknaden försämrats ytterligare utan att någon vindkraft byggs. Detta sker genom de krav på effektivisering av energianvändningen med 20 % till 2020 som EU ställer på samtliga medlemsländer. Dessutom har Sverige ett nationellt mål att halvera energianvändningen i bebyggelse (60 % av elanvändningen) till 2050. Effektivisering har i de flesta fall en betydligt lägre kostnad än ny tillförsel, är miljömässigt mycket bättre och frigör kapacitet i elnätet istället för att kräva för-

stärkning. Det är också effektivisering som rekommenderas först och främst av oberoende expertorgan (Kungliga Ingenjörsvetenskapsakademien och International Energy Agency från OECD). Behov av utbyggnad kan bara beräknas när det finns underlag beträffande förväntade energi- och effektbehov (d.v.s. efter alla effektiviseringsåtgärder).

Orimliga kostnader

Behov saknas både regionalt och nationellt och därför måste i princip all vindkraftsel exporteras. Detta sker till ett pris som är mindre än halva självkostnaden och är en mycket stor ekonomisk förlust för Sverige som nation. Eftersom elområde 1 och 2 ligger långt från tänkbara konsumenter måste dessutom mycket kostsamma nätförstärkningar göras och p.g.a. överföringsförlusterna måste 15-20 % fler vindkraftverk byggas för ett givet elbehov. Nationell och internationell expertis avråder från den utbyggnad som sker idag.

Orimliga miljökonsekvenser

Mycket stora arealer ödeläggs för en utbyggnad som inte behövs. Djur- och fågelliv påverkas negativt (till stor del saknas kunskap om hur djurlivet påverkas; kunskap krävs enligt miljöbalken). Bullerstörningar påverkar människor negativt upp till en mil ifrån vindindustrierna. Det görs aldrig några livscykelanalyser beträffande vindkraftens miljöpåverkan och därför går det inte att hävda att den har några positiva konsekvenser överhuvudtaget. Det går inte att bara säga att något är bättre; man måste säga bättre än vad och under vilka förhållanden (det finns alltid alternativ och att storsatsa på ett utan en djupgående analys av alternativen är osakligt). I dagsläget ökar vindkraften koldioxidutsläppen i Sverige medan en eventuell minskning i mottagarländerna krediteras dessa och Sverige står för större delen av notan.

Fördärvade livsbetingelser

Erfarenheter från redan byggda anläggningar visar på mycket allvarliga bullerstörningar och förtvivelade ortsbor som inte vet om de kan bo kvar. Landskapsbilden förändras helt, allemansrätten inskränks och många människor drabbas av ekonomiska förluster. Dessutom delas byarna mellan ett fåtal som får stora arrendeinkomster och flertalet som får sina livsbetingelser fördärvade och ingen som helst ersättning. Stämningen i byarna fördärvas.

Ekonomiska förluster

Ekonomiska förluster uppstår genom att stora arealer blir improduktiva; markägare som tvingas upplåta mark för vägar och ledningsgator får nästan ingen ersättning alls; jakt, rennäring, turism m.m. drabbas negativt; fastigheter tappar i värde och riskerar att bli osäljbara. Det finns inte heller några garantier för eventuella nya, permanenta arbetstillfällen inom vindindustrin.

Med vänlig hälsning

Per Fahlén

Professor emeritus med 35 års egen energirelaterad forskning
Institutionen för energi och miljö
Chalmers tekniska högskola